

Особливості економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу та чинники його регулювання

Жидовська Н.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Львівського національного аграрного університету

У статті визначено складники економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу та його особливості. Розглянуто структуру економічного механізму і його співвідношення з господарським і противитратним механізмами. Встановлено чинники регулювання й удосконалення економічного механізму щодо підвищення конкурентоспроможності продукції бурякоцукрового підкомплексу під впливом інтеграційних процесів.

Ключові слова: економіка, економічний механізм, бурякоцукровий підкомплекс, економічні важелі, організаційні важелі, регулювання.

Жидовская Н.М. ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА СВЕКЛОСАХАРНОГО ПОДКОМПЛЕКСА И ФАКТОРЫ ЕГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье определены компоненты экономического механизма свеклосахарного подкомплекса и его особенности. Рассмотрена структура экономического механизма и его соотношение с хозяйственным и противозатратным механизмами. Установлены факторы регулирования и совершенствования экономического механизма повышения конкурентоспособности продукции свеклосахарного подкомплекса под влиянием интеграционных процессов.

Ключевые слова: экономика, экономический механизм, свеклосахарный подкомплекс, экономические рычаги, организационные рычаги регулирования.

Zhydovska N.M. SPECIFICS OF THE ECONOMIC MECHANISM OF SUGAR AND BEET SUBCOMPLEX AND FACTORS OF ITS REGULATION

The article describes the components of the economic mechanism sugar and beet sub-complex and its features. The structure of the economic mechanism and its relation with economic and anti-expenditure mechanisms are considered. The factors of regulation and improvement of the economic mechanism for increasing the competitiveness of sugar and beet sub-complex production under the influence of integration processes are established.

Keywords: economy, economic mechanism, sugar and beet sub-complex, economic levers, organizational levers, regulation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У структурі агропромислового комплексу бурякоцукровий підкомплекс посідає особливе місце. Його функціональна структура спрямована на забезпечення населення цукром, промисловості – сировиною, рослинництва – відходами виробництва, тваринництва – відходами виробництва та концентрованими кормами, зовнішньої торгівлі – експортними товарами, а територіальна – на максимальне використання регіональних природних умов та економічних ресурсів для розвитку бурякоцукрового комплексу. Останнє є однією з провідних галузей сільськогосподарського виробництва, від якої значною мірою залежать його економіка та добробут народу, продовольча безпека країни [5].

Ефективний розвиток бурякоцукрового підкомплексу повинен забезпечити становлення стабільного внутрішнього ринку цукру, стати значним джерелом валютних надходжень до бюджету, а отже, забезпечити стабілізацію, а в подальшому й ріст ефективності всієї аграрної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стану бурякоцукрового підкомплексу, його ефективності, регулювання та вдосконалення економічних відносин вивчалися багатьма вченими економістами-аграрниками і висвітлені у публікаціях В.Р. Боєва, О.М. Варченко, О.С. Зайця, М.Ю. Коденської, В.І. Пиркіна, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака та ін. Проблемами розвитку цієї галузі займалися такі провідні вчені-економісти, як О.С. Багатаренко,

А.Ф. Бурик, С.М. Валявський, О.М. Варченко, М.Ю. Коденська, О.М. Онищенко, В.Г. Поплавський, П.Т. Саблук, М.І. Яцків та ін., а також практики: Є.В. Імас, М.М. Ярчук тощо. Однак низка проблем залишається малодослідженою і потребує подальшого поглибленого розроблення стосовно підвищення економічної ефективності бурякоцукрового підкомплексу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу та встановлення чинників його регулювання й удосконалення щодо підвищення конкурентоспроможності продукції бурякоцукрового підкомплексу під впливом інтеграційних процесів.

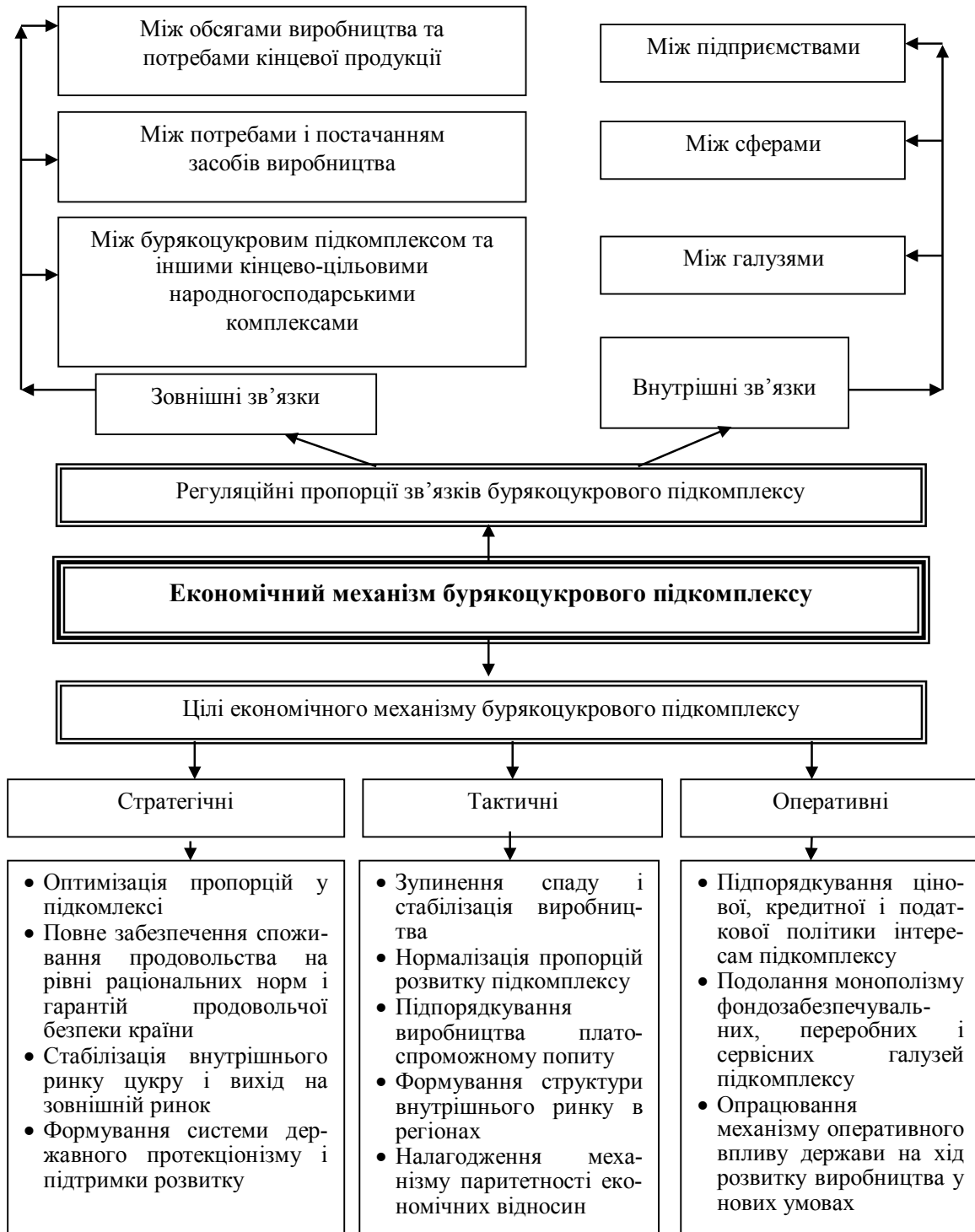

Рис. 1. Складники економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу

Джерело: розроблено автором

Виклад основного матеріалу дослідження. Нормальне функціонування бурякоцукрового підкомплексу передбачає і вимагає формування відповідної ієрархії взаємовідносин партнерів та створення сприятливих умов для виробничо-фінансової діяльності. Для цього необхідно сформувавши відповідний економічний механізм [1].

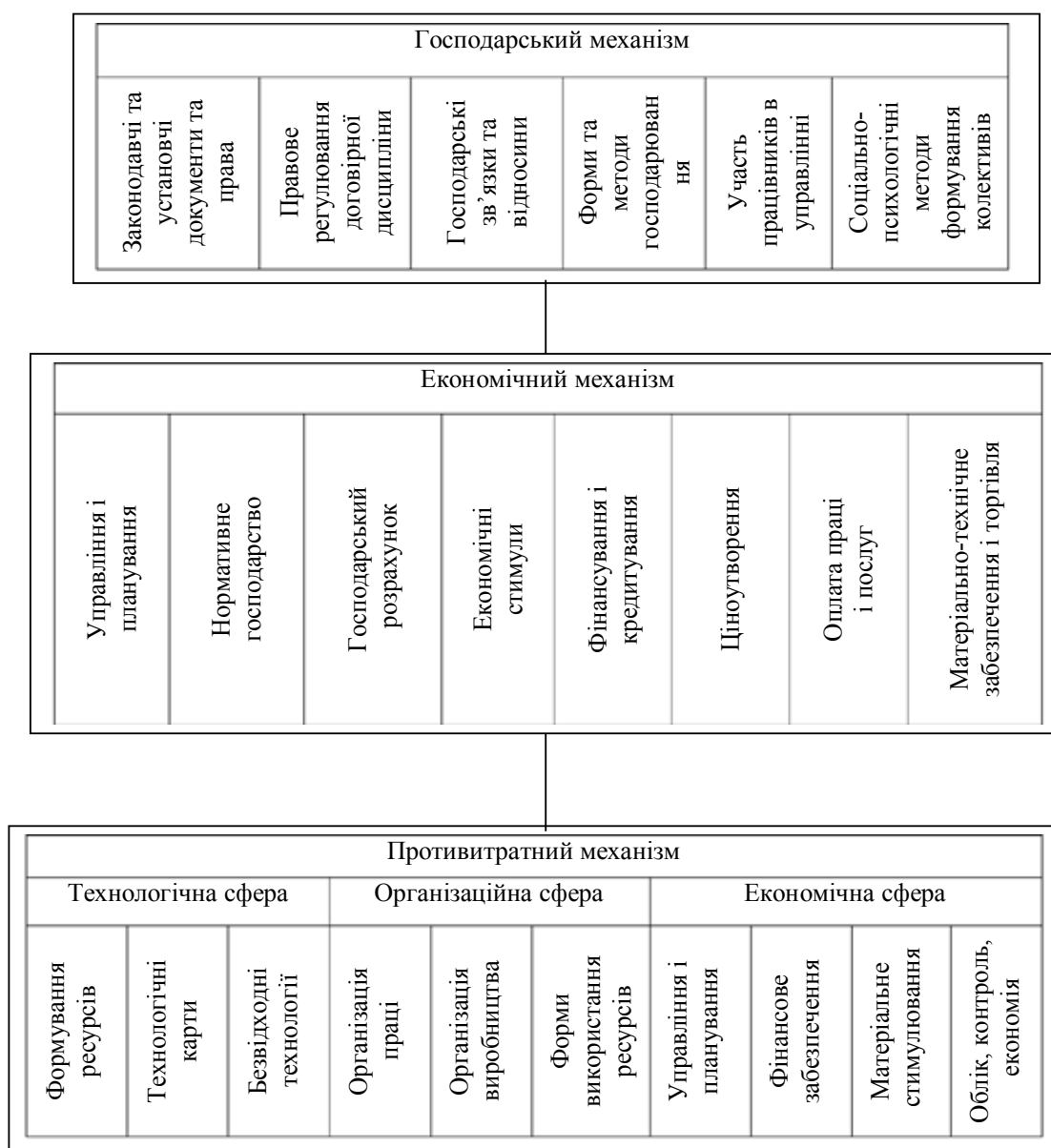
Складники економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу зображено на рис. 1.

Особливістю формування і становлення економічного механізму слід уважати те, що своєю суттю і цільовим призначенням він має спрямовуватися не на забезпечення вузького галузевого інтересу, а на створення всіх орга-

нізаційно-економічних та соціальних умов досягнення інтегрованого спільного інтересу.

Із цієї позиції економічний механізм слід розуміти як механізм розвитку міжгалузевих зв'язків, тобто сукупність взаємопов'язаних організаційно-економічних методів планового впливу на погодження госпрозрахункових інтересів підприємств, які забезпечують взаємні дії та організаційну спрямованість у просуванні продукту від виробника до споживача, синхронність, пропорційність, ритмічність та оптимальний режим роботи всіх ланок єдиного технологічного ланцюга інтегрованого виробництва.

Щоб переконатися у цьому й зрозуміти необхідність формування макро- і мікропід-

Рис. 2. Схема структури і співвідношення господарського і противитратного механізмів

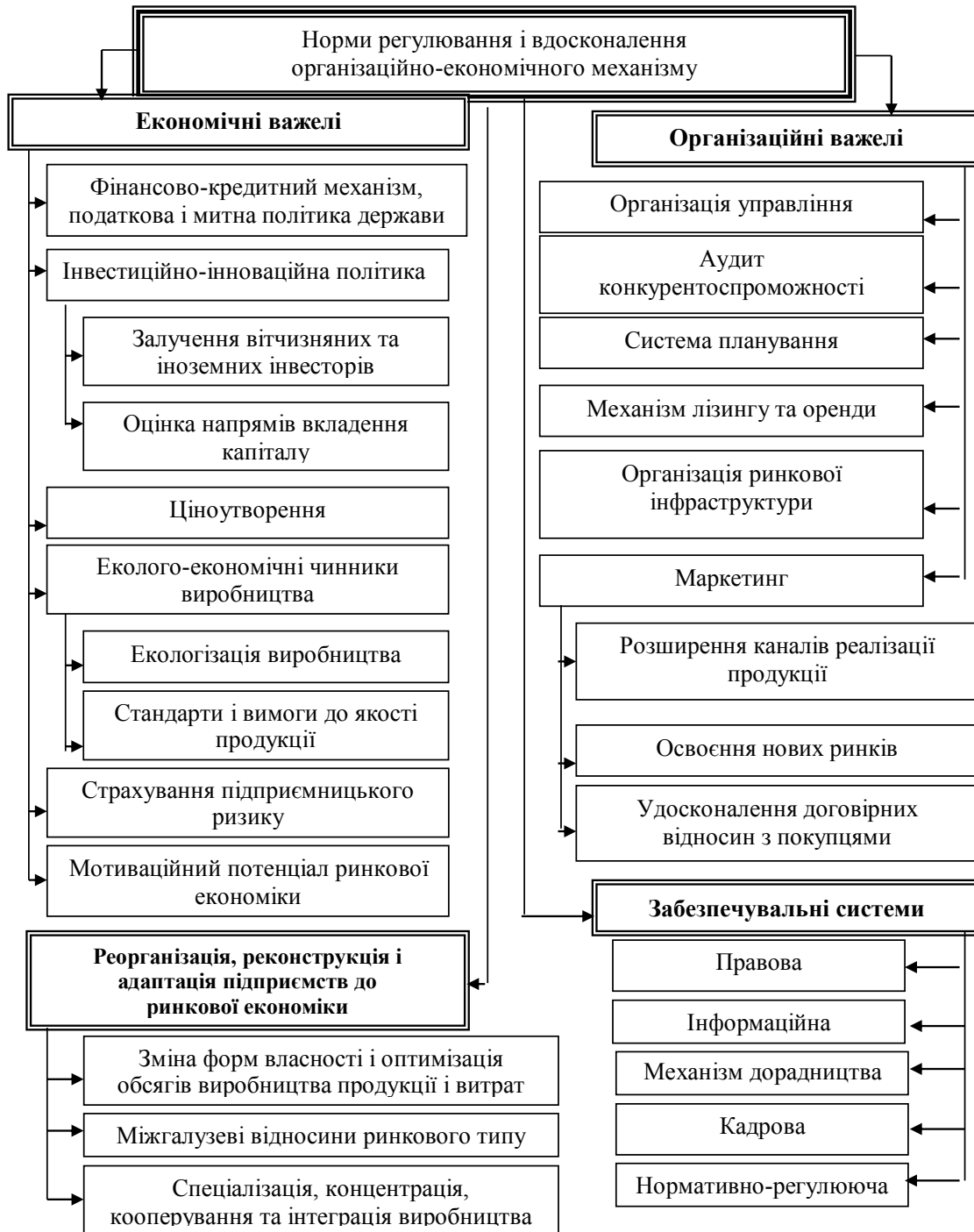
Джерело: розроблено автором

ходів до становлення економічного механізму підкомплексу, варто розглянути його структуру та співвідношення з господарським і протівитратним механізмами (рис. 2).

Незважаючи на те що дія економічного механізму відчувається безпосередньо на рівні підприємств та об'єднань, багато його

компонентів виходить за рамки компетенції останніх і потребує макроекономічного вирішення та регулювання.

Регулювання й удосконалення організаційно-економічного механізму щодо підвищення конкурентоспроможності продукції бурякоцукрового підкомплексу під впли-

Рис. 3. Чинники регулювання й удосконалення організаційно-економічного механізму щодо підвищення конкурентоспроможності продукції бурякоцукрового підкомплексу

Джерело: розроблено автором

вом інтеграційних процесів зображено на рис. 3.

Як видно з наведених напрямів удосконалення економічного механізму, за умов формування ринкових відносин він набуває ваги визначального регулятора. Серед фінансових важелів, які суттєвіше впливають на формування ринкового середовища в аграрному підкомплексі, загальноновизнаними є кредитне забезпечення, оподаткування, страховий захист і державна підтримка сільських товаровиробників. Саме ці чинники і саме в такій послідовності після цінового паритету забезпечують (мають забезпечувати) нормальне функціонування господарських структур у ринкових умовах [2].

Висновки з цього дослідження. Таким чином, саме нівелювання вищевказаних негараздів та реалізація пропонованих заходів допоможуть оздоровити фінанси бурякоцукрового підкомплексу, які за останні роки стали своєрідною перешкодою для її розвитку. В основу повинні бути покладені інтереси товаровиробників, а через їхню фінансову стабільність реалізовуватиметься політика створення нових робочих місць і можливостей людям максимізувати доходи через фермерську діяльність, високу заробітну плату тощо. Своєю чергою, виграє держава, яка матиме вищі доходи, стабільний бюджет, багате населення та привабливий мікроклімат для інвесторів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жидовська Н.М. Система показників щодо розвитку та ефективності бурякоцукрового підкомплексу за формами статистичної та бухгалтерської звітності. Сучасний стан і перспективи розвитку обліку, аналізу та фінансового забезпечення підприємств агропромислового виробництва: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 9–10 листопада 2017 р.). Харків: ХНАУ, 2017. С. 217–220.
2. Жидовська Н.М. Economic mechanism of sugar and beet sub – complex of agribusiness and its improvement. Science and innovation: Collection of scientific articles. Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada, 2018. P. 15–18.
3. Ємцев В.І. Моніторинг стану та розвитку конкурентоспроможності підприємств цукробурякового комплексу України. URL: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/1493>.
4. Костенко Т. Інноваційні резерви підвищення продуктивності праці на вітчизняних підприємствах цукрової галузі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2015. № 5(170). С. 44–49.
5. Співак О. Сучасні аспекти підвищення ефективності функціонування цукрових заводів України. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9137/1/%D0%A1%D0%BF%D1%96%D0%B2%D0%B0%D0%BA%20%D0%9E.pdf>
6. Яцків М.І., Сиротюк Г.В., Жидовська Н.М. Ефективність функціонування бурякоцукрового підкомплексу АПК і напрями її підвищення: монографія. Л.: Сполом, 2010. 120 с.

REFERENCES:

1. Zhydovsjska N. M. Systema pokaznykiv shhodo rozvytku ta efektyvnosti burjakocukrovogho pidkompleksu za formamy statystychnoji ta bukhghalterskoji zvitnosti. Suchasnyj stan i perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta finansovogho zabezpechennja pidprijemstv aghropromyslovogho vyrobnyctva: materialy Mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji konferenciji, 9-10 lystopada 2017 r. Kharkiv: KhNAU. 2017. S.217-220.
2. Zhydovska N. M. Economic mechanism of sugar and beet sub – complex of agribusiness and its improvement. Science and innovation: Collection of scientific articles. Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada, 2018. P. 15-18.
3. Jemcev V. I. Monitoryng stanu ta rozvytku konkurentospromozhnosti pidprijemstv cukroburjakovogho kompleksu Ukrajinu. URL: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/1493>.
4. Kostenko T. Innovacijni rezervy pidvyshhennja produktyvnosti praci na vitczyznjanykh pidprijemstvakh cukrovoji ghaluzi. Visnyk Kyjivskogho nacionaljnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. 2015. # 5 (170). S. 44-49.
5. Spivak O. Suchasni aspekty pidvyshhennja efektyvnosti funkcionuvannja cukrovych zavodiv Ukrajinu. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/31649/9137/1/%D0%A1%D0%BF%D1%96%D0%B2%D0%B0%D0%BA%20%D0%9E.pdf>
6. Jackiv M.I., Syrotjuk Gh.V., Zhydovsjska N.M. Efektyvnistj funkcionuvannja burjakocukrovogho pidkompleksu APK i naprjamy jiji pidvyshhennja. Monoghracija. L.: Spolom, 2010. 120 s.